

Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет культури і мистецтв
Кафедра режисури та хореографії

Хореографічна культура – мистецькі виміри

Збірник статей

Випуск 15

Упорядник О. А. Плахотнюк

Видання присвячується 20-річчю з дня заснування
факультету культури і мистецтв
у Львівському національному університеті імені Івана Франка

Львів – 2023

УДК: 37; 792, 8; 793.3

Рекомендовано до друку

Методичною радою кафедри режисури та хореографії факультету культури і мистецтв
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 17 від 19 червня 2023 року)

Голова редакційної колегії

Плахотнюк О. А. – доцент, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри режисури та хореографії.

Редакційна колегія:

Берест Р. Я. – доктор історичних наук, професор кафедри режисури та хореографії; **Петрик О. О.** – доцент, кандидат мистецтвознавства, професор кафедри режисури та хореографії; **Дем'янчук А. Л.** – доцент, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри режисури та хореографії; **Кундис Р. Ю.** – доцент, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри режисури та хореографії; **Яцеленко А. А.** – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри режисури та хореографії; **Кузик О. Є.** – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри режисури та хореографії; **Луньо П. Є.** – кандидат філологічних наук, доцент кафедри режисури та хореографії.

Упорядник Олександр Плахотнюк

Дизайн обкладинки Дмитро Топорков

Фото на обкладинці Олександр Плахотнюк

Хореографічна культура – мистецькі виміри : збірник статей / упоряд. О. А. Плахотнюк. – Львів : Кафедра режисури та хореографії, факультет культури і мистецтв, ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. – Вип. 15. – 148 с.

Наукові статті та тези доповідей за матеріалами щорічної наукової конференції молодих учених, аспірантів, магістрантів та студентів, яку проводить Студентський науковий гурток кафедри режисури та хореографії спільно з факультетом культури і мистецтв Львівського національного університету імені Івана Франка, напрям роботи «Хореографічне мистецтво (Хореологія)».

У збірнику висвітлено ключові положення формування хорології в Україні та світі, питання історії, теоретичної спадщини хореографічного мистецтва, методики викладання хореографічних дисциплін, аспекти формування арт-терапії засобами хореографічного мистецтва.

Видання адресоване фахівцям у галузі культури і мистецтва, науковцям, викладачам, аспірантам, студентам закладів вищої освіти та фахівцям хореографічного мистецтва.

Автори статей відповідають за достовірність і вірогідність викладеного матеріалу, за належність поданого матеріалу їм особисто, за правильне цитування джерел та посилань на них. Матеріали досліджень, уміщені до збірника друкуються в авторській редакції. Закон охороняє права та інтереси авторів статей.

© Львівський національний університет імені Івана Франка, факультет культури і мистецтв, кафедра режисури та хореографії, 2023

ЗМІСТ

Плахотнюк Олександр Анатолійович	
Представлення наукових пошуків здобувачів вищої освіти	5
Калієвський Костянтин Васильович	
Вплив аматорських хореографічних колективів київської області на відродження українського народного танцю	7
Винник Ольга Олексіївна	
Освітні інструменти хореографічної діяльності в закладах позашкільної освіти.....	12
Бабинець Владислава Іванівна	
Мистецтво виразності засобами сучасної хореографії для дітей з особливими потребами	18
Гриненко Анастасія Валеріївна	
Специфіка педагогічної роботи з дітьми старшого шкільного віку в хореографічному колективі	27
Маланчук Олеся Володимирівна	
Використання педагогічних прийомів у хореографії з врахуванням фізичних даних дітей середнього шкільного віку	32
Торік Валерія Володимирівна	
Методичні особливості проведення занять з українського академічного танцю для дітей вікової категорії 14–16 років	38
Новосад Ольга Олегівна	
Основні психологічні та педагогічні принципи в процесі вивчення народно-сценічного танцю	43
Сохан Ірина Олегівна	
Значення музики в хореографічному мистецтві. балети та танцювальні композиції, що були створені на основі музичних творів	48
Науменко Олександр Віталійович	
Мистецтво народно-сценічного танцю у світовій хореографічній культурі	62
Курдидик Ольга Іванівна	
Весняні обрядові пісні гаївки крізь призму хореографічного мистецтва	70
Крехтяк Ірина Андріївна	
Стилістичні особливості виконання танцю «Оберек»	73
Козленко Катерина Миколаївна	
Аналіз розвитку безсюжетного балету в публікаціях закордонних дослідників	79

Маланчук Роксоляна Орестівна	
Нові синтетичні форми та жанри у мистецтві	85
Ключанський Михайло Володимирович	
Присвоєння або культурна апропріація в хореографічному мистецтві на прикладі хіп-хоп танцю	94
Мороз Ольга Сергіївна	
Особливості вивчення групи рухів по діагоналі для тренажу за методикою школи Марти Грем	100
Федорчук Софія Сергіївна	
Модерн-танець, принципи та характерні техніки (практики) сучасного танцю	107
Істратов Олександр Юрійович	
Контактна імпровізація: виникнення та основні поняття ..	112
Драч Тамара Леонідівна	
Впровадження повітряної акробатики та танцю на жердині як варіативного сегмента у шкільну програму з фізичного виховання	119
Тези	
Йордан Наталія Іванівна	
Структура хореографічної освіти України ХХІ ст.	126
Кравчук Єлизавета	
Туряниця Діана	
Відновлення емоційного здоров'я внутрішньо переміщених дітей зі сходу України на тренінгах танцювальної терапії	128
Лабік Володимир Володимирович	
Роль та завдання балетмейстера постановника в театральній сфері	136
Трунова Дар'я Дмитрівна	
Специфіка формування репертуару українського академічного фольклорно – етнографічного ансамблю «Калина»	138
Зубченко Владислав Віталійович	
Розкриття індивідуальності танцівника у дитячому хореографічному колективі	141
Сапего Ярослав Костянтинівич	
Мистецький-балетмейстерський доробок Івана Курилюка в контексті прикарпатського народно-сценічного танцю ...	144

***

Костянтин Васильович КАЛІЄВСЬКИЙ

здобувач третього (аспірантського) рівня вищої освіти кафедри режисури та хореографії факультету культури і мистецтв Львівського національного університету імені Івана Франка; викладач кафедри хореографії Факультету музичного мистецтва і хореографії Київського університету імені Бориса Грінченка
Науковий керівник: доктор історичних наук, професор кафедри режисури та хореографії Р. Я. Берест (м. Львів, Україна)

ВПЛИВ АМАТОРСЬКИХ ХОРЕОГРАФІЧНИХ КОЛЕКТИВІВ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ТАНЦЮ

Проаналізовано вплив аматорського хореографічного мистецтва Київської області на відродження українського народного танцю. Розкрито поняття історичної регіональної спадщини, яка закарбована в звичаях та обрядах кожної громади Київщини. Зазначено, що українське хореографічне мистецтво посідає важливе місце в духовній спадщині не тільки народів слов'ян, а й народів світу. Досліджено стан танцювального мистецтва Київщини, на який вплинули природні географічні умови, особливості історичного розвитку, що сприяло створенню унікального творчого колориту танців центральної частини України. Проаналізовано роботу першої ланки фахової освіти, яка безпосередньо впливає на формування національної свідомості вихованців. Підтверджено вплив мовних аспектів на невмирущий зв'язок з поконвічною батьківщиною. Розкрито поняття «побутові танці», в яких передається колорит буття кожної територіальної громади Київської області. Досліджена творча діяльність майстрів хореографічного мистецтва Київщини, які створили унікальну пам'ятку художньо-фольклорного танцю. Проаналізовано вплив процесів світової глобалізації, що призвели до регіональних модифікацій хореографічної культури київської області. Досліджено вплив фестивального руху на збереження та популяризацію українського народного танцю.

Ключові слова: Київська область, аматорське хореографічне мистецтво, побутовий танець, український танець.

The influence of amateur choreographic groups of the Kyiv region on the Ukrainian folk dance revival

K. Kaliievskyi

The article analyses the influence of amateur choreographic art of Kyiv region on the revival of Ukrainian folk dance. The concept of historical regional heritage, which is embodied in the customs and rituals of each community of the Kyiv region, is revealed. It is noted that Ukrainian choreographic art occupies an important place in non-material heritage of not only the Slavic peoples, but also the peoples of the world. The state of dance art in Kyiv region is investigated, which was influenced by natural geographical conditions, peculiarities of historical development, which contributed to unique creative variety of dances in the central part of Ukraine. The work of the first level of professional education is analysed, which directly affects the formation of the national consciousness of students. The influence of linguistic aspects on the immortal connection with the ancestral homeland is confirmed. The

concept of "household dances" is revealed, which convey the colorful life of each territorial community of the Kyiv region. The creative activity of the masters of choreographic art of Kyiv region is studied, who created a unique monument of artistic and folklore dance. The influence of the processes of world globalization is analyzed, which led to regional modifications of the choreographic culture of Kyiv region. The influence of the festival movement on the preservation and promotion of Ukrainian folk dance is investigated.

Keywords: Kyiv region, amateur choreographic art, folk dance, Ukrainian dance.

Постановка проблеми. На сьогодні актуальним є питання впливу аматорських хореографічних колективів на відродження українського народного танцю, адже прийдешні покоління мають опанувати досвід національної культурної спадщини задля збереження своєї ідентичності.

Мета статті. Висвітлити аспекти виховання першої ланки хореографічної освіти, а саме мистецьких шкіл та аматорських народних хореографічних колективів.

Завдання. Дослідити основні засади формування програми відродження українського народного танцю.

Актуальність статті зумовлена потребою відродження і збереження національної культурної спадщини Київської області.

Аналіз останніх досліджень і публікацій доводить значне зростання уваги до аматорських хореографічних колективів, які є осередками збереження регіональних етнокультурних цінностей. Питання досліджували В. Синєок, В. Вітковський, С. Забрєдовський, І. Гутник, Л. Козинко, Л. Андрощук.

Виклад основного матеріалу. Історичні корені хореографічного мистецтва Київщини сягають сивої давнини, ретельно приховуючи скарби національної культури. звичаї та традиції нашого народу відкривають таємну завісу життя та побуту наших предків, розповідаючи прийдешнім поколінням про те, хто вони є. саме тому актуальним є запит на виховання нащадків на національно-культурних засадах, відтворюючи генетично закладену ідентичність наших пращурів. Українська хореографічна культура як цілісна система художніх смислів з відповідною логікою культурно-історичного процесу, що звернена до людської суб'єктивності, є предметом сучасних досліджень [6, с. 72].

За словами С. Зубатова, доцента кафедри народної хореографії КНУКіМ «українське хореографічне мистецтво посідає важливе

місце в духовній спадщині не тільки слов'ян, а й народів світу. Одночасно український народний танець – не мистецтво минулого: усі його види побутують в народі, не застигнувши у своєму розвитку» [4, с. 36].

Танцювальне мистецтво Київщини надзвичайно різноманітне та неповторне, природні та географічні умови, особливості історичного розвитку як у краплині води віддзеркалюють унікальний творчий колорит центральної частини України.

Аматорські хореографічні колективи є першою ланкою фахової освіти майбутнього танцівника, яка сіє в серця вихованців любов до рідного краю, до своєї пісні і танцю. Саме перше кохання до українського народного хореографічного мистецтва впливає на формування національної свідомості особистості, її причетність до мовної батьківщини. Підтвердженням цього може бути робота Г. Гадамера «Батьківщина і мова». Він стверджував, що «у реальному вимірі батьківщина – це передусім мовна батьківщина». Саме «в рідній мові струменить уся близькість до свого, у ній – звичаї, традиції й знайомий світ. Рідна мова вирішує для кожного елемент зв'язку зі споконвічною батьківщиною» [2, с. 189].

Так само і українське хореографічне мистецтво створює невмирущий ланцюг єднання культурної спадщини нашого народу з творчим зростанням сучасних вихованців. Українська національна культура увібрала в себе найкращі здобутки світової культури, які акумулюються в народних традиціях і звичаях, що стверджують добро, любов, красу, справедливість в усіх сферах життя [1, с. 69]. Аматорські народні хореографічні колективи Київщини виконують роль національної берегині народного мистецтва, зберігаючи та плекаючи етнічну ідентичність, закарбовану в стародавніх звичаях та обрядах. В репертуарах цих колективів лівову частину займають народні побутові танці, в яких передається колорит буття кожного регіону України. За словами М. Вантуха «Побутовий танець – це невмирущість традицій, невичерпність джерел народної творчості та духовне буття нації» [5, с. 3].

Впродовж значного історичного періоду на теренах Київщини формувалась і зростала достатньо потужна генерація художніх керівників аматорських хореографічних колективів, які за багато років своєї творчої діяльності перетворились на справжніх майстрів хореографічного мистецтва. Також їх доробок став художньо-

фольклорною пам'яткою національної спадщини хореографічного мистецтва. Народний (фольклорний) танець – вид народної танцювальної творчості, створений етносом, поширений в побуті, що відображає етнічні особливості, хореографічну мову, пластичну виразність етносу або етнічної групи, які проявляються в характері, координації рухів, в музично-ритмічній і метричній структурі танцю, манері його виконання [3, с. 344].

Створені оригінальні художні композиції базуються на суто національному підґрунті, відтворюючи певну специфіку художнього буття етносу, одночасно віддзеркалюючи надбання українського художнього досвіду. Яскраві представники хореографічної практики – В. Білошкурський, В. Вітковський, М. Коломієць, М. Кравченко, Є. Монарх, С. Новодворська, І. Хижна, М. Заварзін.

За словами С. Виткалова «... регіони залишаються невичерпним джерелом розмаїття культурологічної інформації про усе те, що накопичувалося там упродовж значного періоду національної історії, усе, що знайшло сучасне художнє втілення, базоване на національній культурній традиції» [5, с. 4].

Причиною актуалізації питання відродження українського танцю є світові глобалізаційні процеси міграції населення, які стали об'єктивними чинниками занепаду народного хореографічного мистецтва, частково втративши свої автентичні характеристики. Міграція населення з українських сіл у міста спричинило втрату значних фольклорних танцювальних здобутків минулівщини, хоча переселенці всіляко намагалися зберегти власні етнічні корені, оскільки село завжди було носієм усього традиційного: звичаїв, обрядів, форм поведінки, мовних чинників тощо.

Сьогодні маємо новий варіант регіональної модифікації хореографічної культури. За словами С. Виткалова «... сьогодні, коли все більш відчутним стає глобальний вплив на країни, культурна уніфікація, що об'єктивно є фактором сучасного життя, збереження регіональних етнокультурних ознак залишається важливим фактором збереження національної спадщини, оскільки зберегти власне культурне обличчя є свідченням, перш за все, міцного етнокультурного коріння, а отже життєздатності нації, її подальших перспектив у світовому співтоваристві» [5, с. 5].

Аматорські хореографічні колективи Київської області постійно удосконалюють свою роботу в напрямках виконавської

майстерності, виховуючи майбутніх танцівників за найкращими зразками української хореографічної школи. Проведення науково-практичних конференцій, семінарів-практикумів на базі професійних хореографічних колективів стають потужним мотиваційним важелем у кропіткій роботі виховання першої ланки професійної освіти. Лише завдяки міцному, стабільному творчому процесу може формуватися якісна робота мистецьких шкіл та аматорських хореографічних колективів, які в свою чергу стають важливим творчим підґрунтям для національного професійного мистецтва.

Неабияку увагу заслуговує фестивальний рух аматорського хореографічного мистецтва на теренах Київської області. Це такі фестивалі, як Фестиваль хореографічного мистецтва «Волошкове коло», Відкритий фестиваль-конкурс народної хореографії «Із танцем у серці», Відкритий фестиваль-конкурс народної хореографії «Танець – душа народу» і т. д., які постійно виносять на сценічний майданчик свіжість художніх образів та барв, національний колорит, та найважливіше – етнографічний матеріал своїх територіальних громад.

Обмін досвідом культурних творчих зразків стають безперечно нашим творчим здобутком та одночасно потужною рушійною силою пропагування та збереження національного хореографічного мистецтва.

Висновок. Отже, аматорські хореографічні колективи Київської області є осередками збереження національної спадщини, оскільки відтворюють власне культурне обличчя, що свідчить про міцне етнокультурне коріння, яке безпосередньо впливає на життєдіяльність нації. Колективи Київщини плекають фундаментальні основи базоутворюючого зерна хореографічної освіти, сприяють гармонійному розвитку своїх вихованців. Доцільно констатувати, що аматорські колективи закладають фундамент основних тенденцій розвитку та збереження національної ідентичності та самобутності у вихованні майбутніх хореографів.

Список використаних джерел:

1. Абрамчук О. Патріотичне виховання студентів вищих технічних навчальних закладів / О. Абрамчук, М. Фіцула. – Вінниця : УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2008. – 147 с.

2. Гадамер Г. Батьківщина і мова / Г. Гадамер. – Київ : Юніверс, 2001. – С. 188–194.

3. Кархут Ю. Народне хореографічне мистецтво як засіб пізнання та збереження традицій народу, патріотичного виховання молодого покоління / Ю. Крахут, О. Кузик // Науковий журнал «Молодий вчений» – №11(87), Листопад 2020. – С. 344–350. – URL : <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-11-87-74>

4. Теорія і практика викладання фахових дисциплін / Зб. наук.-метод. праць кафедри народної хореографії КНУКіМ. – Київ : ТОВ «Видавничий будинок «Аванпост-прим», 2014. – 216 с.

5. Традиційно-побутові танці України : хрестоматія. – Рівне : Волин. обереги, 2019. – 280 с.

6. Фриз П. Українські хореографічні студії як відображення соціокультурного досвіду / П. Фриз // Молодь і ринок: щомісячний науково-педагогічний журнал / ред. кол.: Н. Примаченко (гол. ред.), Н. Скотна та ін. – 2018. – №8 (163). – С. 71–75.

***

Ольга Олексіївна ВИННИК

ОСВІТНІ ІНСТРУМЕНТИ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

керівник Зразкового художнього колективу "Хореографічний ансамбль народно-сценічного та сучасного танцю "СИЛУЕТ", Комунального позашкільного навчального закладу "Центр позашкільної роботи № 1" Дніпровської міської ради (м. Дніпро, Україна).

У статті розкрито значення позашкільної освіти, саме хореографічної, та її втілення під час виховання підростаючого покоління; використання та застосування під час навчання різних методів роботи на прикладі роботи Зразкового художнього колективу «Хореографічний ансамбль народно-сценічного та сучасного танцю «СИЛУЕТ», який працює на базі Комунального позашкільного навчального закладу «Центр позашкільної роботи № 1» Дніпровської міської ради, місто Дніпро.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, цифрова компетентність, освітні та цифрові технології, онлайн-інструменти, позашкільна освіта, танець, хореографія, хореографічний колектив.

Educational tools of choreographic activity in out-of-school education institutions

O. Vynnyk

The article reveals the importance of extracurricular education, especially choreographic education, and its implementation during the education of the younger generation; the use and application during training of various methods of work on the example of the work of the Exemplary artistic collective "Choreographic Ensemble of Folk-Scenic and Modern Dance "SILUET", which works on the basis of the Communal after-school educational institution "Center of after-school work No. 1" of the Dnipro City Council, the city of Dnipro.

Хореографічна культура – мистецькі виміри

Збірник статей

Випуск 15

2023 рік

*Упорядник Олександр Плахотнюк
Дизайн обкладинки Дмитро Топорков
Фото на обкладинці Олександр Плахотнюк*

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 8,6.

Друк – ФОП Муха Ю. М.
79000, Львів, Сорочинська, 4
Свідоцтво фізичної особи-підприємства Во2 №965799.
тел. 096-457-40-93